

STARP MUMS, MEITENĒM, RUNĀJOT

Krāslavas poliklīnikā pieņem četras sertificētas ginekoloģes. Pie viņām padomu meklē pacientes no visa rajona. VERA BARTUŠA pēc Rīgas Medicīnas institūta beigšanas jau 20 gadus strādā par ginekoloģi un ir pārliecināta, ka šis amats viņai ir Dieva dots.

Inese Baranovska

— Es biju septītais bērns ģimenē, bet pirmais, kurš nāca pasaulē slimnīcā — iepriekšējos māte dzemdēja mājās, bet 41 gada vecumā tas jau bija riskanti. Daktare Vera, kas pieņēma dzemdības, mammai teica, ka mazulīte būšot ginekoloģe, jo piedzimusi ar gariem pirkstiem. Vārdu man deva dakterei par godu, bet toreiz vēl neviens nenojauta, ka viņas teiktais piepildīsies.

— Kādas veselības problēmas vairāk uztrauc jūsu pacientes?

Parasti sievietes nāk savlaicīgi, ja ir veselības traucējumi, bet bieži ir gadījumi, ka gadiem ilgi (10—20 gadus) nav ņemtas ārā spirāles, un tad nepieciešama ķirurģiska iejaukšanās. Izplatīts pēdējā laikā ir olnīcu vēzis, kuru grūti diagnosticēt agrīnā stadijā. Mūsu ginekoloģijas nodaļā var veikt nepieciešamās operācijas.

— Vai Krāslavā sievietēm nav problēmu tikt pie ginekologa uz apskati?

Krāslavā problēmu nav, bet grūtāk ir Dagdā, jo tur ginekologs pieņem tikai trīs reizes nedēļā. Krāslavas ģimenes ārstiem ir noslēgts līgums ar slimokasi, tāpēc sievietes var apmeklēt ginekologu bez norikojuma, par pieņemšanu maksājot divus latus. Nav problēmu arī iziet profilaktisko apskati, jo ģimenes ārsts, redzot, ka sieviete jau ilgu laiku nav apmeklējusi ginekologu, viņu norīko, un sieviete maksā tikai 50 santīmus pacienta iemaksas. Sarežģītāka situācija ir ar pusaudzēm, jo viņām vispirms jāapmeklē pediatrs. Tas rada liekas neērtības, jo meitenes kautrējās pediatram atzities, ka ir sākušas dzimumdzīvi vai ir stāvoklī.

— Jaunas meitenes bieži kļūst par māmiņām?

Krāslavā ar katru gadu pieaug agrīno grūtniecību skaits (jau no 14 gadiem). Šogad apmēram 4,4%. Diemžēl meitenes nāk jau tad, kad ir stāvoklī, jo nav pratušas izsargāties. Bet pirms tam noteikti jāizrunājas ar ginekologu par kontracepciju un veselības stāvokli. Diemžēl kontracepcijas līdzekļi ir dārgi, tāpēc šis jautājums būtu jārisina valsts līmenī, vismaz palīdzot maznodrošinātajiem. Piemēram, Anglijā vai Īrijā kontracep-

cijas līdzekļi pie ginekologa ir par velti. Jebkurā gadījumā kontracepcija izmaksā lētāk nekā aborts, kas pie mums maksā 15 latus.

— Vai aborti bieži jāveic?

Abortu skaits nedaudz mazinājies. Pirms desmit gadiem veicām 3—4 abortus dienā un tā likās ierasta lieta, bet šobrīd es to uztveru ļoti smagi, it īpaši, ja auglis jāizņem diezgan vēlā termiņā, daļot gabalos. Veikt abortu ir morāli grūti, bet dažkārt tas patiesi ir nepieciešams. Nepilngadīgas māmiņas lielākoties dzemdē, bet bija gadījums, kad kādas meitenes mamma lūdza meitai veikt abortu. Jāņem vērā, ka meitenēm to darīt ir diezgan bīstami, jo organisms vēl nav nobriedis, tiek saplēsts dzemdes kakliņš, kas var izraisīt vēlāk spontānos abortus vai neauglību.

— Ko jūs domājat par abortu aizliegšanu?

Nedomāju, ka tas būtu prātīgi, jo cilvēks ir tiesīgs lemt savu likteni. Tas tikai veicinātu nelegālos abortus. Agrāk ir nācies saskarties ar kriminālo abortu sekām, divas sievietes knapi izķepurojās, bet palika invalīdes uz mūžu. Sievietes baidās no sabiedrības nosodījuma, bet ne vienmēr šāda rīcība ir nosodāma.

— Kā ir ar demogrāfisko situāciju Krāslavā?

Pēdējos gados dzimstība nedaudz pieaugusi. Galvenokārt dzimst puisīši, šogad ir arī divi dēliņu pāri. Ir kāda īpatnība, ka Krāslavā dzemdē galvenokārt meitenes no 15 līdz 19 gadiem un sievietes pēc 35 gadiem. Dienāktī neiznāk pieņemta vairāk par vienām dzemdībām, tāpēc grūtniecei tiek veltīta maksimāla uzmanība. Vienīgais trū-

kums, ka katrā palātā nav savas tualetes un dušas. Vasarā uz mēnesi mūsu dzemdību nodaļu ver ciet remontam, tāpēc grūtnieces dodas dzemdēt uz Daugavpili.

Pēc jaunā likuma par vienreizējo pabalstu, sievietes cenšas savlaicīgi stāties uzskaitē. Diemžēl ir gadījumi, kad dzemdē tikai pabalsta dēļ, jo nav citu iztikas līdzekļu. Agrāk uzskaitē bija daudz alkoholiķu, kurām vajadzēja naudu dzeršanai, kā arī tādu, kam atņemtas mātes tiesības.

— Latvijā arvien vairāk dzimstot "ķeizariņi"?

Krāslavā katras sestās dzimstības beidzas ar ķeizargriezienu. Protams, psiholoģiski ir labāk dzemdēt pašai, bet dažkārt tas vajadzīgs bērna labā, ja rodas sarežģījumi dzemdību laikā. Cilvēkam kauli aug līdz 21 gada vecumam, bet meitenes dzemdē 15 gados. Ķeizargrieziens ir liels risks, it īpaši bērnam.

— Vai jūs daudz dzemdību esat pieņēmusi?

Ļoti daudz, bet neesmu skaitījusī. Reiz pa ceļam uz slimnīcu palīdzēju nākt pasaulē vienam dvīnītim, otru nācās "pierunāt" jau slimnīcā. Sievietes ir teikušas, ka manis pieņemtie bērni esot ļoti gudri. Vienkārši es atbalstu dabiskas dzemdības, nepielietojot nekādus veicinošus līdzekļus, bet iejaucos tikai nepieciešamības gadījumā.

— Ģimenes dzemdības Krāslavā ir ierasta lieta?

Retu reizi dzemdībās piedalās arī bērna tēvs. Agrāk ģimenes dzemdības maksāja 25 latus, bija atsevišķa palāta. Tagad tas ir par brīvu. Līdz šim neviens vīrietis nav noģībis. Viss atkarīgs no viņa rakstura. Es domāju, ka valdonīgiem vīriešiem dzemdībās nav ko darīt, jo viņi sievietēm nespēs palīdzēt, bet darīs tikai to, ko paši grib. Taču bērniņam noteikti nāk par labu uzreiz ieraudzīti abi vecāki. Nupat mums bija vienas ģimenes dzemdības — ģimenē jau četras meitas, bet piekto kopā sagaidīja dēlu, un tēvs bija bezgala priecīgs. Es domāju, ka grūtniecība sievietei ir Dieva dāta, saka, ka bērniņš pats meklē sev vecākus. Grūtāk mēdz būt tieši tiem, kas plāno un grib bērniņu.